

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්වවාගණනය කළ මතය

කහටගහ ග්‍රැෆිකි ලංකා සමාගමේ 2021 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2021 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2021 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණයේ ආයතන සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්වවාගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්වවාගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්වවාගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණයේ ආයතන සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සමාගම ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සමාගමේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇති වන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකසුමට වින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම් හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වෙනත්විභව මහඟුරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මහඟුරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම් අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සමාගමේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේද යන බව ,
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සමාගමේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව සමාගම ක්‍රියාකර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,

- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණයේ ආයතන සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණයේ ආයතන සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 17.19 ඡේදය ප්‍රකාරව ජංගම නොවන වත්කම් වල ඵලදායී ජීව කාලය සමාලෝචනය නොකිරීම හේතුවෙන් සම්පූර්ණයෙන්ම ක්ෂය කර අවසන්ව ඇති රු.7,131,924 ක් පිරිවැය වූ වත්කම් තවදුරටත් ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් පැවතියද එම ඇස්තමේන්තුගත දෝෂය ප්‍රමිතියේ 10.15 - 10.18 ඡේද ප්‍රකාරව ප්‍රතිශෝධනය කර නිවැරදි ධාරණ අගය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිරූපනය කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>රට තුළ පැවති කොරෝනා වසංගත තත්වය නිසා ස්ථාවර වත්කම් වල නිවැරදි ධාරණ අගය ඇස්තමේන්තු කිරීම ප්‍රමාද විය. ඉදිරියේදී මෙම කටයුත්ත සිදු කිරීමට තීරණය කර ඇත.</p>	<p>සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය කර අවසන්ව ඇති ස්ථාවර වත්කම්වල ඵලදායී ජීවිත කාලය සමාලෝචනය කර නිවැරදි ධාරණ අගය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිරූපනය කළ යුතුයි.</p>

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) එක්සත් ජනපද ඩොලර් (USD) 39,270 ක් වූ විකුණුම් ඉන්වොයිසියක් එ.ජ.ඩොලර් 42,018 ක් ලෙස ගිණුම්ගත කර තිබුණි. විකුණුම් වටිනාකම වැඩියෙන් සටහන් වීම නිවැරදි කිරීම සඳහා විකුණුම් ගිණුම හර කරනු වෙනුවට විදේශ විනිමය ලාභ පාඩු ගිණුම හර කර තිබීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී එක්සත් ජනපද ඩොලර් 2,748 කින් එනම් රු.584,491 කින් විකුණුම් ආදායම වැඩියෙන්ද විදේශ විනිමය ලාභ පාඩු ගිණුමේ ශේෂය අඩුවෙන්ද දක්වා තිබුණි.</p>	<p>අදාළ විකුණුම් ඉන්වොයිසිය USD 39270 වශයෙන් නිකුත් කර ඇතත් ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය විසින් නිකුත් කළ CUSDEC පත්‍රයේ ගැනුම්කරුගෙන් අයවිය යුතු සියයට 7 ක් වන පුරස්කාර ද ඇතුළත්ව වටිනාකම USD 42019 වශයෙන් දක්වා ඇත. සාමාන්‍යයෙන් VAT බදු සහ ගිණුම්කරණ කටයුතු සඳහා සලකා බලන්නේ CUSDEC පත්‍රයේ සඳහන් වටිනාකම බැවින් එහි සඳහන් වටිනාකම ගිණුම්ගත කර ඇත.</p>	<p>නිවැරදි විකුණුම් වටිනාකම ගිණුම්ගත කළ යුතුය.</p>
<p>(ආ) මිනිරන් අපනයනය වෙනුවෙන් සියයට 7 ක පුරස්කාර ගාස්තුවද සහිතව එක්සත් ජනපද ඩොලර් 42,019 ක ලැබිය යුතු මුදල සඳහා එක්සත් ජනපද ඩොලර් 44,159 ක මුදලක් ලැබී තිබුණි. එසේ වැඩිපුර ලද</p>	<p>වැඩියෙන් දක්වා ඇති එක්සත් ජනපද ඩොලර් 2140 ලැබී ඇත්තේ ගැනුම්කරු ඉල්ලා සිටි විශේෂ පැලට් සඳහා වන අතර මෙම මුදල වැරදීමකින් පුරස්කාර වියදම් ගිණුමට බැර කර ඇත.</p>	<p>ලැබීම් හා වියදම් ප්‍රතිපූර්ණය කිරීම නිවැරදිව හඳුනාගෙන නිවැරදිව ගිණුම්ගත කළ යුතුය.</p>

එක්සත් ජනපද ඩොලර් 2,140 ක මුදල කුමන වියදමක් ප්‍රතිපූර්ණය කිරීම වෙනුවෙන්ද යන්න හඳුනාගැනීමකින් තොරව පුරස්කාර ගිණුමට සටහන් කර තිබීම නිසා පුරස්කාර ගිණුමේ ශේෂය රු.310,334 කින් අඩු වී තිබුණි.

මෙම වරද ඉදිරි වර්ෂයේ නිවැරදි කිරීමට කළමනාකරණය තීරණය කර ඇත.

(ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ අපනයනයක් වෙනුවෙන් භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ හා පතල් කාර්යාංශයට ගෙවිය යුතු රු.972,185 ක පුරස්කාරය, සඳහා වෙන් කිරීම කර නොතිබුණි.

අදාළ අපනයන ඉන්වොයිසිය සඳහා 2021 අප්‍රේල් මාසයේ පුරස්කාර වියදම් දරා ඇති අතර මුදල් පදනම මත එම වියදම 2021/22 වර්ෂයේ ගිණුම් වලට ඇතුළත් කර ඇත.

ගෙවිය යුතු වියදම් සඳහා නිවැරදිව වෙන් කිරීම් සිදුකළ යුතුය.

(ඈ) 2019/20 ගිණුම් වර්ෂයට අදාළව ලැබිය යුතු පුරස්කාර ලෙස හඳුනාගෙන නොතිබූ රු.687,457 ක ලැබීම, සමාලෝචිත වර්ෂයේදී විදේශ විනිමය ලාභ/පාඩු ගිණුමට ගිණුම්ගත කර තිබීම හේතුවෙන් විදේශ විනිමය ලාභ පාඩු ගිණුමේ ශේෂය එම ප්‍රමාණයෙන් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.

පුරස්කාර ගෙවීමේ දී රුපියල් ලෙස හා ගැනුම්කරුවන් එම මුදල් ප්‍රතිපූර්ණය කිරීමේ දී එක්සත් ජනපද ඩොලර් ලෙස ලැබෙන අතර එම දින දෙක අතර වන විදේශ විනිමය අනුපාත වෙනස විනිමය ලාභ/පාඩු ගිණුමට ගිණුම්ගත කරයි. මෙම කරුණ ඉදිරියේදී ගිණුම්වලට ගැළපීමට කළමනාකරණය තීරණය කර ඇත.

2019/2020 වර්ෂය වෙනුවෙන් ලද පුරස්කාර රඳවාගත් ඉපයීම්වලට ගැළපිය යුතුය.

(ඉ) නිෂ්පාදන සහ විකුණුම් දත්ත මත සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් දිනට තොගය ගණනය කර තිබුණි. එහිදී මෙට්‍රික් ටොන් 20 ක විකුණුමක් මෙට්‍රික් ටොන් 1ක් ලෙස ඇතුළත්වීම නිසා රු.3,373,316 කින් අවසන් තොගය වැඩියෙන් ගණනය වී තිබුණි.

පිරිවැයකරණ අවශ්‍යතාවය සඳහා පෙරසැරි ගිණුම් පිළියෙල කරනු ලබන අතර ප්‍රාථමික පිරිවැයට නිෂ්පාදන පිරිවැය ගණනය කර දක්වා ඇත. මෙ.ටො.20 ක විකුණුමක් මෙ.ටො.1 ක් ලෙස දක්වා තිබීමේ ප්‍රමාද දෝෂය ඉදිරි ගිණුම් පිළියෙල කිරීමේදී නිවැරදි කිරීමට කළමනාකරණය තීරණය කර ඇත.

අවසන් තොගය හා පිරිවැය නිවැරදිව ගණනය කර ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

(ඊ) 2021 මාර්තු මාසයට අදාළ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ භාර හා සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් සඳහා දායක ලෙස පිළිවෙලින් රු.96,841 ක් හා රු.710,168 ක් ගෙවීමට තිබුණි. එහෙත් ගෙවිය යුතු ආරම්භක ශේෂයන්හි වැරදි ගැලපීම් හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් දිනට ගෙවිය යුතු ශේෂය ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ දක්වා තිබුණේ

බොහෝ කලක සිට පවතින හඳුනා නොගත් ශේෂ හේතුවෙන් සේවක භාරකාර හා සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ අවසාන ශේෂ වෙනස් වී ඇත. ඉදිරි ගිණුම් පිළියෙල කිරීමේදී මෙය නිවැරදි කිරීමට කළමනාකරණය තීරණය කර ඇත.

ආරම්භක ශේෂයන්ගේ පවතින වැරදි ගැළපීම් හඳුනාගෙන නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

පිළිවෙලින් රු.24,112 ක් හා රු. 766,170 ක් ලෙසය.

- (උ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ විදුලි බිල්පත් මත අයකළ රු.1,353,892 ක පොලිය මිනිරන් කැණීමේ සෘජු පිරිවැයක් ලෙස ඇතුළත් කර තිබුණි. එම හේතුවෙන් මිනිරන් කැණීමේ සෘජු පිරිවැය එම ප්‍රමාණයෙන් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.
- ප්‍රවර්ථන වර්ෂයේ පැවති දැඩි මූල්‍ය දුෂ්කරතා නිසා කලට වේලාවට විදුලි බිල්පත් ගෙවීමට නොහැකි වූ අතර මේ මත උපලබ්ධිය වූ පොලිය නිෂ්පාදන වියදම් වල ඇතුළත්ව තිබීමේ වරද ඉදිරි වර්ෂයේදී නිවැරදි කිරීමට තීරණය කර ඇත.
- වියදම් නිවැරදිව හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කළ යුතු අතර සිදුව ඇති වරද නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

1.6 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
2013 සැප්තැම්බර් 11 දිනැති අංක 02/2013 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වක්‍රලේඛයේ 3.5 ඡේදය	2021 මාර්තු 31 දිනට ගෙවිය යුතු විග්‍රාමික පාරිතෝෂික මුදල ලෙස රු.16,881,328 ක මුදලක් හඳුනාගෙන තිබුණද පාරිතෝෂික ආයෝජන අරමුදල් ගිණුමේ රු.10,664,290 ක් වි තිබුණි. ඒ අනුව රු.6,217,038 කින් උන ආයෝජනයක් කර තිබුණි.	ආයතනය තුළ පැවති දැඩි මූල්‍ය දුෂ්කරතා නිසා පාරිතෝෂික ආයෝජන අරමුදලේ එකවර ආයෝජනය කිරීමට අපහසුව පැවති අතර කොටස් වශයෙන් මුදල් තැන්පත්කර 2022 නොවැම්බර් මාසයට අරමුදල රු.21,579,451 දක්වා වර්ධනය කර ගැනීමට කටයුතු කර ඇත.	වක්‍රලේඛ උපදෙස්වලට අනුකූලව පාරිතෝෂික වෙන් කිරීම ආයෝජනය කළ යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.15,992,349 ක ලාභයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ ලාභය රු.4,885,445 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.11,106,904 ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම වර්ධනයට විකුණුම් හා බෙදාහැරීම් වියදම් රු.5,068,125 කින්, පුද්ගල පිරිවැය රු.4,442,329 කින් හා ආයතන හා පරිපාලන වියදම් රු.1,279,442 කින් අඩුවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) එක් සමාගමක් වෙත අපනයනය කළ KL 97-99 වර්ගයේ මිනිරන් මෙට්‍රික්ටොන් එකක් සඳහා අයකළ එක්සත් ජනපද ඩොලර් 1,963.50 ක මිල එක්සත් ජනපද ඩොලර්	මිල කමිටුව 2020 ඔක්තෝබර් 20 වැනි දින First Graphite සමාගමට මිනිරන් විකිණීමේ මිල	කළමනාකරණ තීරණ ගැනීමේදී ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ හැකියාව සලකා බලා කටයුතු කළ යුතුය.

2,063.50 දක්වා වැඩි කිරීමට 2020 ඔක්තෝබර් 20 දින මිල කමිටු රැස්වීම මගින් අනුමැතිය ලැබී තිබුණි. එසේ වුවද 2021 වර්ෂයේදී එම සමාගමට අපනයන කළ මිනිරන් මෙට්‍රික් ටොන් 40 ක් වෙනුවෙන් සංශෝධිත මිල අය නොකිරීම හේතුවෙන් එක්සත් ජනපද ඩොලර් 4,000 ක් එනම් ආසන්න වශයෙන් රු.792,000 ක ආදායමක් අහිමි වී තිබුණි.

USD 1963.5 සිට USD 2063.5 දක්වා වැඩි කළත් ගැනුම්කරු නව මිල ප්‍රතික්ෂේප කිරීම නිසා, අමාත්‍යාංශ ලේකම්වරයාගේ වාචික උපදෙස් මත පැවති මිලටම විකිණීමට කටයුතු කර තිබුණි.

(ආ) කහටගහ පතලට අයත් අක්කර 26.5 ක සහ අක්කර 6 ක ඉඩම් කොටස් දෙකක් සම්බන්ධයෙන් අයිතිවාසිකම් ඉදිරිපත් කරමින් බාහිර පාර්ශවයන් දෙකක් විසින් පිළිවෙලින් 2004 සහ 2007 වර්ෂ වලදී සමාගමට එරෙහිව නඩු පවරා තිබුණි. එසේ වුවද එම නඩු කටයුතු විගණිත දිනය වූ 2022 දෙසැම්බර් 01 දින වන විටත් නිරවුල් වී නොතිබුණි. එමෙන්ම පතලේ සේවය කළ පුද්ගලයින් තිදෙනෙකුද ඇතුළුව 11 දෙනෙකු පතල් භූමිය තුළ පිහිටි රුඩ් 8 යි පර්චස් 87 ක ප්‍රදේශයක් තුළ පිහිටි නිල නිවාස වල අනවසරයෙන් පදිංචි වී සිටින අතර අනවසර පදිංචිකරුවන් ඉවත් කිරීමට අමාත්‍යාංශ මට්ටමින් කටයුතු කර ඇතත් 2022 දෙසැම්බර් වන විටත් නිරවුල් කර ගැනීමට නොහැකි වී තිබුණි.

අමාත්‍යාංශ නීති නිලධාරීන් මේ සම්බන්ධව කටයුතු කරමින් පවතී. ආයතනයට අයත් ඉඩම් අත්පත්කර ගැනීම හා වෙනත් දේපළ බුක්ති විදීම් සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණාත්මක පියවරයන් ගෙන ඇති බවට සෑහීමට පත්විය නොහැක.

සමාගම සතු දේපළ නිරවුල් කර ගැනීමට කඩිනමින් පියවර ගත යුතුය.

(ඇ) 2003 ඔක්තෝබර් 15 දිනැති ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්ගේ ලිපියට අනුව දොඩම්ගස්ලන්ද යොවුන් සේනාංක පුහුණු මධ්‍යස්ථානය වෙනුවෙන් අවශ්‍ය ඉඩ පහසුකම් කහටගහ පතලට අයත් ඉඩම්වලින් ලබා දීමට 2003 ඔක්තෝබර් 16 දින අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය තීරණය කර තිබුණි. ඒ අනුව වර්ෂ 03 ක කාලයක් සඳහා 2003 වර්ෂයේ ඉඩම නිදහස් කර තිබුණ අතර විගණිත දිනය වන විට එම කාලය වසර 16 කින් ඉක්ම ගොස් ඇතත් බදුකුලී ගිවිසුමකට එළඹීමෙන් හෝ බදුකුලී ගෙවීමකින් තොරව එම ඉඩම පාවිච්චි කරනු ලබයි.

බදු ගිවිසුම ප්‍රකාරව වත්කම අගයකර බදු වටිනාකමක් අයකර ගැනීමට කළමනාකරණය කටයුතු කර නොතිබූ අතර අප ආයතනයට අයත් ගොඩනැගිලි පවා ඉවත් කර දැනට එම භූමියේ ඇති සියලු දේපළ අදාළ ආයතනය විසින් බුක්ති විදීමින් සිටී.

බදුකුලී ගිවිසුමකට එළඹීම සඳහා අදාළ පාර්ශව සමඟ එකඟතාවයකට පැමිණීමටත් ගිවිසුම ප්‍රකාරව කටයුතු කිරීමටත්, හිඟ බදු කුලී අයකර ගැනීමටත් පියවර ගත යුතුය.

(ඈ) පතලේ පළමු අඩි 1130 මට්ටමේ සිට අඩි 2000 මට්ටම දක්වා පිවිසුමට දෙවන පතල් වළ (2nd shaft) ක අවශ්‍යතාව වසර කිහිපයකට පෙර හඳුනාගෙන මූලික කටයුතු ආරම්භ කර ඇතත් ඉදිරි කටයුතු සිදුකර

දෙවන පතල් වල ආරම්භ කිරීම කොරෝනා තත්වය නිසා කල් තබන ලද අතර පුපුරණ ද්‍රව්‍ය හිගය හේතුවෙන් එම කටයුතු

සැලසුම් ප්‍රකාරව මෙහෙයුම් කටයුතු පුළුල් කර ගැනීමට හා අනතුරුදායක තත්ත්වයන් වළක්වා ගැනීමට පියවර ගත යුතුය.

නොතිබුණි. එසේම දැනට භාවිතා කරන සම්ප්‍රදායික දොරුවේ ගමන් කිරීම අනතුරුදායක තත්වයක් යටතේ සිදුවන බව ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ සංවිධානය විසින් වාර්තාවක් නිකුත් කර තිබුණි.

දුෂ්කර වී ඇත. කෙසේ වෙතත් 2023 වර්ෂයේදී එම කටයුත්ත ආරම්භ කිරීමට සැලසුම්කර ඇත.

(ඉ) මහා භාණ්ඩාගාරයේ අනුමැතිය නොමැතිව මාසික නිෂ්පාදනය මෙට්‍රික් ටොන් 65 හෝ ඊට වැඩි වන විටදී මිහි තුළ වැඩකරන සේවකයන් වෙනුවෙන් දෛනිකව රු.300 ක ද සැකසුම් අංශය සහ කාර්යාල සේවකයින්ට දෛනිකව රු.120 කද දිරිදීමනාවක් ගෙවා තිබුණි. එම දිරිදීමනා ගෙවීමේදී මාසික ඉලක්කගත නිෂ්පාදනය ළඟාකර ගැනීම පිළිබඳව පරීක්ෂා නොකර ස්ථිර දීමනාවක් ලෙස මාසික වැටුපට එකතු කර ගෙවීම් කර තිබුණි. එසේ වුවද නිෂ්පාදන දිරි දීමනාව තුළින් අපේක්ෂිත කාර්යසාධනය සමාගම ළඟාකරගෙන නොතිබූ බව 2021 ජනවාරි සිට දෙසැම්බර් දක්වා කාලය තුළ නිෂ්පාදනය මෙට්‍රික් ටොන් 57 ක සිට මෙට්‍රික් ටොන් 18 ක් දක්වා පරාසයක් තුළ පැවතීමෙන් නිරීක්ෂණය විය.

දැනට ක්‍රියත්මක නිෂ්පාදන දිරි දීමනාව සංශෝධනය කර ආයතනයටත් සේවකයින්ටත් දෙපාර්ශවයටම ප්‍රතිලාභ ලැබෙන ලෙස සකස් කළ යුතු බව යෝජනා වී ඇත. ඒ අනුව තව නිෂ්පාදන දිරි දීමනා ක්‍රමයක් අනුමත කර 2023 වර්ෂයේ සිට ක්‍රියාත්මක කිරීමට කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.

අපේක්ෂිත කාර්යසාධන මට්ටම ළඟාකර ගැනීමෙන් තොරව ගෙවා ඇති නිෂ්පාදන දිරි දීමනා සඳහා සේවකයන් හිමිකම් නොලබන බැවින් එම ගෙවීම් නැවත අයකර ගත යුතුය. සුදුසු දිරිදීමනා ක්‍රමයක් අදාළ අනුමැතීන් සහිතව ක්‍රියාත්මක කිරීමට පියවර ගත යුතුය.

3.2 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) එක් එක් වර්ෂය අවසන් දිනට අඩු කාබන් සහිත මිනිරන්වලින් සමන්විත වී තිබූ මිනිරන් තොගය 2018/2019, 2019/2020 සහ 2020/2021 යන වර්ෂයන්හිදී පිළිවෙලින් මෙට්‍රික් ටොන් 834 ක්, 925 ක් සහ 1098 ක් දක්වා වර්ධනය වෙමින් පැවතුණි. තවද මුළු මිනිරන් තොගයෙන් වැඩි ප්‍රතිශතයක් අඩු කාබන් සහිත මිනිරන් වලින් සමන්විත වී තිබීමට විසඳුමක් ලෙස Floating යන්ත්‍රයක් මිලදීගෙන, එය ආධාරයෙන් අඩු කාබන් සහිත මිනිරන්වල කාබන් ප්‍රතිශතය ඉහළ නංවා ආදායම වැඩිකර ගැනීමට අපේක්ෂා කර ඇත්ත්, 2022 දෙසැම්බර් වන විටද එය ක්‍රියාත්මක කර නොතිබුණි.</p>	<p>සමාගම සඳහා 2023 වර්ෂයේ රු.මි. 16 ක් පමණ ජාතික අයවැයෙන් අනුමත වී ඇති අතර Floating යන්ත්‍රය ඉදි කිරීමට කටයුතු සැලසුම් කරමින් පවතී.</p>	<p>සැලසුම් ප්‍රකාරව මෙහෙයුම් ප්‍රවර්ධනය සඳහා කටයුතු කළ යුතුය.</p>

(ආ) සමාගම විසින් 2020/21 වර්ෂය තුළ අපනයනය කළ මිනිරන් මෙට්‍රික් ටොන් 440 ක ප්‍රමාණය අගය එකතු කිරීමකින් තොරව අමුද්‍රව්‍ය ආකාරයෙන්ම අපනයනය කිරීම හේතුවෙන් සමාගමේ කාර්යයක් ලෙස වාර්ෂික කාර්යසාධන වාර්තාවේ දක්වා ඇති මිනිරන් දේශීයව භාවිත කර සකසන නිෂ්පාදන කර්මාන්ත ඇතිකර එමගින් දේශීය වශයෙන් ශක්තිමත් වෙළඳපළක් නිර්මාණය කිරීම යන අරමුණ ඉටු වී නොතිබුණි.

මිහිතලින් මිහිපිටට ලබාගන්නා මිනිරන් සකස් කර අපනයන තත්වයට ගෙන ඒම සඳහා අගය එකතුකිරීමේ ක්‍රියා පටිපාටියක් දැනට පවත්වාගෙන යයි. එය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා Micron Mill යන්ත්‍රයක් ස්ථාපනය කිරීමට 2023 වර්ෂයේ සැලසුම් කර ඇති අතර ඒ සඳහා 2023 ජාතික අයවැයෙන් රු. මිලියන 16 ක් අනුමත වී ඇත. දේශීය නිෂ්පාදකයන් වෙත මිනිරන් විකිණීමේ දී එක් මාසික ණය කාලයක් ලබා දීම වැනි සහන සපයා ඇත. දැනට මිනිරන් දේශීය වශයෙන් භාවිතා කරන කර්මාන්ත ලංකාව තුළ ඇති කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ලෙස විදේශ ආයෝජනයන් රට තුළට ගෙන්වා ගැනීමට, නව තාක්ෂණය ලබාගැනීමට හා යටිතල පහසුකම් ලබාදීමට අදාළ ආයතන විසින් පියවර ගෙන නොමැත.

ඉටුකර ගත හැකි අරමුණු ස්ථාපිත කරගෙන ඒවා සැලසුම් පරිදි ඉටුකර ගැනීමට අවශ්‍ය පියවර ගත යුතුය.

(ඇ) සමාගම විසින් තම විකුණුම් සඳහා ගනුදෙනුකරුවන් තෝරා ගැනීමේදී, වාර්ෂිකව හෝ යම් කිසි නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයකට වරක් ජාත්‍යන්තරව ටෙන්ඩර් පරිපාටිය අනුගමනය කළ යුතු වුවත්, සමාලෝචිත වර්ෂය දක්වා එවැනි ක්‍රමවේදයක් අනුගමනය කර නොතිබූ අතර විදේශීය ගැනුම්කරුවන් දෙදෙනෙකු සමාගමේ මුලු අපනයන අත් කරගෙන තිබුණි. එම හේතුවෙන් විදේශීය ගැනුම්කරුවන් අතර තරඟකාරීත්වයක් ඇතිකර මිනිරන් සඳහා ඉහළ මිලක් ලබාගැනීමට නව ගැනුම්කරුවන් සොයා ගැනීමට ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබූ බව නිරීක්ෂණය විය.

ශ්‍රී ලංකා ස්ඵටික මිනිරන් සඳහා ලෝක වෙළඳපොළේ පවතින ඉල්ලුම ඉතා අඩු අතර ජපානයේ සමාගමක් අඩු කාබන් මිනිරන් සඳහා ප්‍රධාන ගැනුම්කරුවා ලෙස කටයුතු කරයි. අමාත්‍යාංශයට සම්බන්ධ මිල කමිටුවක් මගින් මිනිරන් විකුණුම් මිල වාර්ෂිකව තීරණය කරන අතර එම මිල ගණන් පදනම්ව සියළුම මිනිරන් අපනයන කටයුතු සිදුකරයි. මිනිරන් විකුණුම් සම්බන්ධව ටෙන්ඩර් පටිපාටිය අනුගමනය සඳහා අමාත්‍යාංශ මට්ටමින් පැවති සාකච්ඡාවේදී තීරණය වූයේ පවත්නා මිල කමිටු ක්‍රමය පවත්වාගෙන යන අතරම ටෙන්ඩර් පටිපාටිය ද අනුගමනය කර විකුණුම් කිරීමට උත්සාහ කළ යුතු බවය. ඊට හේතු වූයේ මිනිරන් ගැනුම්කරුගේ අවශ්‍යතාව අනුව සකස් කර නිමි නිෂ්පාදනයක් බවට පත්කර ගත යුතු අතර ඉල්ලුමක් නොමැතිව එම මිනිරන් සකස් කර තබාගැනීමට ද නොහැකි වීමයි.

විකුණුම් සඳහා ගනුදෙනුකරුවන් තෝරා ගැනීමට විධිමත් ටෙන්ඩර් පරිපාටියක් අනුගමනය කළ යුතුය.

3.3 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය

පුහුණු හා නුපුහුණු පනල් සේවකයන් ස්ථීරව බඳවාගැනීමට අනුමැතිය ලබාදී නැතත්, ඊට පටහැනිව 36 දෙනෙකුට ස්ථීර පත්වීම් යටතේද, තාවකාලික සේවකයන් 07 දෙනෙකු අතිරික්තව ද බඳවාගෙන තිබුණි.

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

පවතින අනුමත කාර්යය මණ්ඩලය 2007 වර්ෂයේ දී පනල විවෘත කිරීමේදී මාස 6 කාලයක් සඳහා පමණක් අනුමත කර තිබූ අතර එය වැඩි කර දෙන ලෙස බොහෝ අවස්ථාවල කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ඉල්ලුම් කර ඇතත් මේ දක්වා අනුමැතිය ලබා දී නොමැත. පනල පවත්වාගෙන යෑමේදී ඔවුන් ප්‍රමාණවත් නොවන බැවින් නව බඳවා ගැනීම් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය අනුමත කර තිබුණි.

නිර්දේශය

කාර්ය මණ්ඩලය අනුමත කර ගෙන ඒ අනුව සේවකයින් බඳවා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.